

Περὶ
Ἐμπορικῆς Ἐπιβατεύσεως.
Λόγος
ὑπὸ
Γεωργίου Ἀθανασιάδου.

ΕΘΝΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΤΡΩΝ

699

ΑΘ

9.894

692

72

9824

ΚΗ5

Κέρια 3461
Πωλησιν 2000

Βασιλει

Αδύνα

ΠΕΡΙ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ

Γενικού Γραμματέως τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας Πατρῶν
κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐξετάσεων τοῦ
ΕΜΠΟΡΙΚΟῦ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ἡ ἐκφώνησις εἶναι σύντομος

Βάκων

Φίλη ὁμήγουρις!

Ὅτε πρό ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους ἐτελοῦντο τὰ ἐγκαίρια τῆς Βιοτεχνικῆς Σχολῆς τῶν Πατρῶν ἀνεγράφετο ἐν τῷ προγράμματι ταύτης καὶ ἡ ἰδρυσις Ἐμπορικῶν τμημάτων, προσωρισμένου νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς πολυειδεῖς ἀνάγκας τοῦ παρ' ἡμῖν ἐμπορίου, ἀλλ' οὐδεὶς βεβαίως ἀνέμενεν ὅτι τὸ ἀριστόστατον ἔθρομα, οὗτινος κύριος σκοπὸς τυγχάνει ἡ μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις ἰδίᾳ τῶν τεχνιτῶν, ἤθελε κατεργάσῃ τὸ Ἐμπορικὸν τμημα οὕτω συντόμως, ὥστε νὰ παριστάμεθα σήμερον εἰς τὴν ἐπίσημον ἐναρξιν τῶν ἐξετάσεων Ἐμπορικῆς Σχολῆς ἐν Πάτραις.

Καὶ ὅμως αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας ἐν βραχεῖ σχετικῶς χρόνῳ ἔλαθον ὑπόστασιν, δι' ἐπιμόνων δὲ προσπαθειῶν καὶ αὐστηρῆς ἐργασίας κατώρθωσεν αὕτη νὰ ὀργανώσῃ οὐ μόνον τὴν τῶν Ἐχνητεῶν ἐσπερινὴν Σχολήν, τὸ δεύτερον ἤδη συμπληρώσαντος ἔτος, ἀλλὰ νὰ ἰδρῦσῃ κατὰ τὸν διαρρεῦσαντα ἑαυτοῦ τὸ Ἐμπορικὸν τμημα, οὗτινος τὰ μαθήματα, ἀρχέμενα τακτικῶς

ἀπὸ τῆς 16ης Νοεμβρίου, ἐξηκολούθησαν ἀνελλιπῶς μέχρι σήμερον, ὅτε συμπληροῦνται ἡ ἐξάμηνος σειρὰ τῶν τοῦ πρώτου ἔτους ἐμπορικῶν μαθημάτων.

Καθόσον ἡμεῖς γνωρίζομεν πρώτων ἤδη παριστάμεθα ἐν Πάτραις εἰς τὰς ἐξετάσεις ἐμπορικοῦ παιδευτηρίου καὶ τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο γεγονός ἐφείλεται εἰς τὴν Βιοτεχνικὴν. Ἀληθῶς ἐγένετο καὶ ἄλλοτε ἀπόπειραι ἰδρύσεως ἀναλόγων πρακτικῶν σχολῶν ὑπὸ πολιτῶν φιλοπροόδων ὡς ἐν ἔτει 1888 καὶ ὑπὸ τοῦ Παναχαϊκοῦ Συλλόγου τῷ 1893, ἀτυχῶς ὅμως ἡ λειτουργία αὐτῶν προσέκοψε καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν δὲν ἤγαγον τὰς ἑαυτῶν σπουδὰς μέχρι πέρατος, τὸ δὲ Ἐμπορικὸν τμήμα τοῦ Γυμνασίου Πατρῶν, τὸ συσταθὲν διὰ Βασ. Διατάγματος τῷ 1856 οὐδέποτε σχεδὸν ἐλειτούργησε σπουδαίως μέχρι τῆς τυπικῆς καταργήσεως αὐτοῦ.

Ἡ εὐφρόσυνος αὕτη πνευματικὴ ἐορτὴ, ἡ συναθροίσασα ἡμᾶς ἐνταῦθα, ἐμβάλλει τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι ἀνέτειλεν ἴσως ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ ἐν Ἑλλάδι θέλει ἀναγνωρισθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς τεχνικῆς καὶ ἐμπορικῆς παιδεύσεως καὶ τῆς τροπῆς ἡμῶν ἐπὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν, ἥτις ὡς μὴ ὤφριλε παντελῶς εἶχε παραθῆ καὶ περιφρονῆθῆ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι.

Πράγματι δ' ἀνασκοπούντες τὰ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βασιλείου γεγόμενα ἐν τῇ δημοσίᾳ ἐκπαιδεύσει θέλομεν ἴδει ὅτι οὐδεμία καταβλήθη σπουδαία φροντίς, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Τὰ σχολεῖα καὶ Γυμνάσια ἡμῶν, ἔχοντα ὁμοίομορφον ὄργανισμόν, ἐν ᾧ κρατεῖ ὁ κλασικισμὸς, οὐδαμῶς συντελοῦσιν εἰς μόρφωσιν νέων καταλλήλων διὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα κατήνησαν δὲ μόνον ὑπηρετικὰ τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείσεως. Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν σχολείων, μὴ κατέχοντες τὰς διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐιδικὰς γνώσεις, οὐδεμίαν δὲ λαμβάνοντες ροπὴν πρὸς πρακτικὰ ἐπαγγέλματα, ἀναγκάζονται νὰ τρέπωνται πάντες πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐντεῦθεν δὲ προέρχεται ἡ δυσανάλογος αὐξήσις καὶ πληθώρα τῶν ἐπιστημόνων, ἡ ἐπενεγκοῦσα οὐ μόνον τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ τὸν ὑποβιβασμὸν τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, ἀλλὰ καὶ τὸν πλεονασμὸν τῶν θεσιθηρῶν καὶ τὴν περιφρόνησιν καὶ ἐγκατάλειψιν πάσης τεχνικῆς σπουδῆς. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐκ τῶν 15 μαθητῶν τῶν ἀπολυθέντων ποτε ἐκ τοῦ Γυμνασίου ἡμῶν οὐδὲ εἰς ἐγένετο ἔμπορος, βιομήχανος ἢ γεωργός, οἱ πλείστοι δ' ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Νομικῇ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ Ἱατρικῇ καὶ Φιλολογίᾳ. Οὕτω μέγα μέρος τῆς νεολαίας κατανα-

λίσκει μάτην τὰ ὠριότερα ἔτη τῆς σπουδῆς εἰς τὰ λατινικά καὶ εἰς ἀγόνους μελέτας ὅταν δὲ αἰ βιωτικαὶ ἀνάγκαι ἐπιβάλλωσι τοῖς νέοις τὴν ἀναζήτησιν ἐμπορικοῦ σταδίου εὐρίσκουσι τὰς θύρας πάντοθεν κλειστάς ὡς ἀκατάρτιστοι ἐν τοῖς εἰδικοῖς κλάδοις.

Τρανὸν καὶ λυπηρὸν ἅμα δείγμα τῆς τοιαύτης καταστάσεως παρέχει αὐτὴ ἡ Ἐμπορικὴ Σχολὴ ἡμῶν, ἐν ἣ κατετάχθησαν ὡς μαθηταὶ πλείστοι ἀριστοῦχοι ἀπόφοιτοι τῶν Γυμνασίων, ὅστινες μετὰ 14 ἢ 15 ἔτων σπουδῆς ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις, ἠναγκάσθησαν νὰ μαθητεύωσι καὶ πάλιν ὅπως καταρτισθῶσι στοιχειωδῶς διὰ τὸ ὑπαλληλικὸν ἐπάγγελμα.

Βεβαίως εἰς τὴν ἔλλειψιν τεχνικῆς ἐκπαίδευσως ὀφείλομεν νὰ ἀποδώσωμεν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν παρ' ἡμῖν κρατοῦσαν ἀνισόρροπον ἀνάπτυξιν τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τὴν σχετικὴν κακοδαιμονίαν τῆς χώρας. Εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν τεχνιτῶν, τῶν βιομηχάνων, τῶν γεωργῶν, τῶν ἐμπόρων μας πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὴν ἀσύμμετρον ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τοῦ τόπου, διότι οὗτοι μένοντες ἀμόρφωτοι καὶ ἐγκαταλελειμμένοι εἰς πρωτόγονον κατὰστασιν ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκμεταλλεῦσθαι τὴν φυσικὴν παραγωγὴν τῆς χώρας καὶ νὰ προαγάγωσι τὰ πλουτοφόρα ἐπαγγέλματα. Βιομηχανία δὲ ἄνευ ἐπιστημόνων βιομηχάνων, ἄνευ μορφωμένων τεχνιτῶν, δὲν δύναται νὰ ἐμφυχωθῇ οὔτε νὰ συναγωνιζῆται. Ἀπὸ τοῦ Δημοτικοῦ μέχρι τῆς Ἀκαδημίας ἐργαζόμεθα καὶ δαπανῶμεν γενναίως μόνον ὅπως προαγάγωμεν ἐπιστήμονας ἀλλ' οὐδὲν σχολεῖον ἐργάζεται διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸν καλὸν ἔμπειρον, τὸν τεχνίτην ἢ γεωργὸν καὶ παρωράθῃ ἐν Ἑλλάδι παντελῶς τὸ ἀξίωμα τὸ κρατοῦν σήμερον μεταξὺ τῶν προηγμένων λαῶν τῆς Ἑσπερίας ἃ δὲ τῆ σκοπὸς τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως δὲν εἶναι μόνον ἡ κατ' ἀνθρώπον μόρφωσις ἀλλὰ καὶ ἡ συστηματικὴ διασπορὰ γνώσεων ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν κατ' ἐπάγγελμα μόρφωσιν τοῦ πολίτου.

Τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω μαρτυροῦσι τρανῶς αὐτὰ τὰ μέτρα, ἅτινα λαμβάνει ἤδη ὁ βέκτης ὑπουργὸς τῆς Δ. Ἐκπαίδευσως περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος καὶ τῆς διατρέσεως τῶν γυμνασίων εἰς Κλασικὰ καὶ Πρακτικὰ, δι' ὧν ἐλπίζεται νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν πλήμμυραν τῶν ἐπιστημόνων καὶ νὰ τραπῶσιν οἱ νέοι εἰς παραγωγικὰ ἐπαγγέλματα.

Ἰδίᾳ ὁμως ἐν Πάτραις τῇ κατ' ἐξοχὴν πόλει τοῦ κερδῶου Ἑρμοῦ,

ἥτις εἶναι ἔκπαλαι ὁ κυριώτερος ἐξαγωγικὸς τοῦ κράτους λιμὴν, ἔπρεπε ἀπὸ μακροῦ νὰ ἀκμάζη ἡ ἐμπορικὴ ἐκπαίδευσις καὶ νὰ κρατῆ γενικῶς μεταξὺ τῶν νέων πάσης τάξεως. Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Πελοποννήσου ἔπρεπε νὰ ἐγείρωνται περικαλλῆ καὶ περιόπτα τὰ μέγαρα τῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν, συγκεντροῦντα ὄχι μόνον τοὺς ἀποδύθησομένους εἰς τὸ χρυσοφόρον ἐπάγγελμα νεαροῦ ἡμῶν συμπολίτου, ἀλλὰ καὶ τὴν νεολαίαν τῶν γειτόνων πόλεων, ἀποβαίνοντα δ' ἀληθεῖς ἐστίαι, δι' ὧν θὰ ἀνεμορροῦντο καὶ θὰ προήγοντο εἰς ἀκμὴν αἱ ἐμπορικαὶ ἡμῶν κοινωνίαι. Καὶ ὅμως καθίσταται ἀπίστευτον ὅτι μεταξὺ τῶν 25 ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων παιδευτηρίων τῶν Πατρῶν, δι' ἅπερ δαπανῶνται πολλαὶ δεκάδες χιλιάδων ἑτησίως, οὐδὲν παρέχει ἔστω καὶ στοιχειώδη ἐμπορικὴν ἐκπαίδευσιν, οὐδὲν ὑπηρετεῖ τὰ τέκνα τῶν ἐμπόρων.

Ἄλλὰ περὶ τούτου δὲν ὤφειλε νὰ μεριμνήσῃ μόνον τὸ κράτος. Τοῦτο εἶναι καθήκον, εἶναι ὕψιστον συμφέρον αὐτῆς τῆς πόλεως καὶ τοῦ Δήμου. Αὐτὸς δ' Ἐμπορικὸς Σύλλογος, αὐτοὶ οἱ ἰδιῶται ὄφειλον νὰ προνοήσωσι περὶ τῆς ἰδρύσεως μεγάλης Ἐμπορικῆς Σχολῆς, ἀναλαμβάνοντες μετὰ στοργῆς, αἰμόνων τὴν συνῆμῳν ἄλλὰ καὶ τὴν ἐπιβλεψὴν αὐτῆς, ὡς γίνεται σήμερον εἰς πάντα τὰ ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Ἑσπερίας, ἔθθα οἱ ἰδιῶται καὶ τὰ ἐπιμελητήρια ἀμιλλῶνται πρὸς ἰδρύσιν μεγάλων ἐμπορικῶν παιδευτηρίων, ὧν ἡ ὑπέρχῃς θεωρεῖται ἀπαραίτητος δια τὴν ἐμφύχωσιν καὶ προαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου. Παράδειγμα λαμπρὸν τούτου ἔστωσαν ἡ Μασσαλία, ἡ Πράγα καὶ αἱ πλείσται τῶν ἀκμαζουσῶν πόλεων.

Βεβαίως ἡ ἔλλειψις συστηματικῆς μορφώσεως ἐν τῇ ἐμπορικῶτάτῃ πόλει τῶν Πατρῶν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους δέον νὰ θεωρηθῆ αὐτόχρομα ὡς ἀνυχρονισμός. Ἦδη δὲ ὅτε οἱ πάντες ἀναζητοῦμεν τὰ αἷτια τοῦ μρασμοῦ καὶ τῆς νεκρώσεως τοῦ ἐμπορίου μας, ἐπιβάλλεται νὰ εἰπωμεν ὅτι μία τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν τῆς πτώσεως ταύτης εἶναι ἡ ἔλλειψις συστηματικῆς παιδείσεως τῆς νέας ἐμπορικῆς γενεᾶς, ἥτις ὁσημέραι καθίσταται ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ. Τὸ ἐμπόριον τῶν Πατρῶν δὲν δύναται νὰ διεξάγῃται σήμερον ὑπὸ τοῦ δρους τοῦ παρελθόντος. Τὰ πάντα ὑπεβλήθησαν νῦν εἰς τὴν ἔρευναν, τὴν μελέτην, τὸ σύστημα. Ἡ ἐπιστήμη εἰσεχώρησε πανταχοῦ. Καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτὸ ἀνήχθη εἰς περιωπὴν ἐπιστήμης πολυκλάδου καὶ πολυμεροῦς, ἣν οἱ λαοὶ τῆς Ἑσπερίας ἀπέπτυξαν διὰ τῶν πολυκριθμῶν εἰδικῶν σχολῶν, ὑπήγαγον δὲ τὴν ἐμπορίαν εἰς κανόνας καὶ μέθοδον, ἥτις ρυθμίζει τὴν ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλοῦ τεραστίαν

κίνησιν τῶν συναλλαγῶν. Ἄνευ ἐμπορικῶν σχολῶν, ἀνευ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ἀνωτέρας μορφώσεως, ἀνευ ὑπαλλήλων ἀνεπτυγμένων, θὰ ἦτο ἀνέφικτος καὶ ἀκατανόητος ἡ καταπληκτικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων ἐν ταῖς ποικιλωτάταις αὐτῶν μορφαῖς καὶ ἡ ρύθμισις τῆς παγκοσμίου κινήσεως τοῦ χρήματος καὶ τοῦ εἴδους ἐν τῇ προίῳσῃ ἐξελίξει τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἄλλὰ καὶ ἡμεῖς, εὐρισκόμενοι ἐν ἀπαύστῃ ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Ἑσπερίας δὲν δυνάμεθα νὰ μείνωμεν ἐξω τῆς κινήσεως καὶ ἀναπτύξεως ἐκείνων. Ὀφείλομεν νὰ μορφωθῶμεν ἐμπορικῶς, νὰ παρακολουθῶμεν τὴν ῥαγδαίαν ἐξέλιξιν τοῦ προϊόντος ἐμπορικῶ βίου Ὁ Ἐμπόρος τὴν σήμερον δὲν εἶνε μεταπράτης ὡς ὁ ἀρχέγονος. Ὀφείλει νὰ διεξάγῃ ἄκαμptos καὶ ἀγρυπνος τὸν συναγωνισμὸν πρὸς τὸν Ἐμπορὸν τῆς γείτονος πόλεως καὶ νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὴν φύσιν καὶ τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Ὁ μέγας συναγωνισμὸς τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας τῶν ξένων χωρῶν τῇ ἐπιβάλλει νὰ γνωρίζῃ καλῶς καὶ ἐκλέγῃ ἐπιωφελῶς τὰς πηγὰς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ νὰ παρακολουθῇ τὴν παγκόσμιον κίνησιν ἐν τῇ παραγωγῇ καὶ τῇ ζήτησει. Ἐπιμένοντας πρέπει νὰ εἶναι πολὺγλωσσοι καὶ νὰ ἐφοδιάζονται μὲ πᾶσαν γνῶσιν τῆς γεωγραφίας, τῆς στατιστικῆς, τῆς πολ. οἰκονομίας, καθιστῶσαν αὐτὸν γνώστην τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς τὸ χρῆμα κυκλοφορεῖ ἀσφαλῶς καὶ ἐπικερδῶς.

Ἐὰν ὅτου, λέγει ὁ Ἀκαδημοϊκὸς Blanqui, αἱ πρῶδοι τοῦ πολιτισμοῦ ἔδωσιν εἰς τὸ ἐμπόριον τὴν ἐνωτικὴν δύναμιν, ἀφ' ὅτου ἡ ἀνακάλυψις πλέον ἢ ἐνὸς κόσμου ἀγνώστου ἐπολλαπλασίασεν τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, τὸ ἐμπόριον ἀπέβη ἐπιστήμη πλείεστες σπουδαιότητος, τῆς ὁποίας καὶ οἱ ἐλάχιστοι κλαδοὶ ἔλαβον ἀνάπτυξιν σχεδὸν ἀνυπολόγιστον. Ἡ ναυτηλία, ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν κρατῶν, αἱ προμήθειαι, ἡ ἐπικαταλλαγή, ἡ διαμετακόμισις, τὰ δασμολόγια, αἱ πρῶται ὕλαι καὶ αἱ κατεργασομένηι προκαλοῦσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐμπόρων. Τούτων ἕνεκα ὁ ἔμπόρος ὁ θέλων νὰ φέρῃ ἐπαξίως τὸ ὄνομα τοῦτο ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὰ ἔθνη, τοὺς πόρους, τοὺς κινδύνους οὓς παρουσιάζουσιν ὅλαι αἱ ἀγοραὶ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὴν γεωγραφίαν, τὴν καταστατικὴν τῶν χωρῶν, μεθ' ὧν συναλλάσσεται, ὀφείλει νὰ ἠμιλῇ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Εἰς τὰς ὑψηλὰς κερδοσκοπίας τοῦ ἐμπορίου ἀναφαίνονται δυσκολίαι ἢ ἀμφιβολίαι, αἵτινες ἐκλείπουσι μόνον ὅταν ἐντελῶς γνωρίζῃ τις τὸ πεδίον ἐφ' οὗ ἐνεργεῖ.

Δυστυχῶς ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ παρ' ἡμῖν οἱ δοξάζοντες ὅτι ὁ ἔμπορος δὲν ἔχει ἀνάγκην παιδεύσεως, καθόσον δημιουργεῖται μόνον διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς τύχης καὶ φέρουσι πρὸς πίστωσιν παραδείγματα ἐμπόρων ἀμαθῶν τυχαίως ἀναδειχθέντων καὶ πλουτισάντων. Ἄλλ' εἶναι προφανές ὅτι οὗτοι συγχέουσι τὸν ἔμπορον τῆς σήμερον πρὸς τὸν μεταπράτην καὶ ἀγνοοῦσι τὴν ὑψίστην περιωπῆν, εἰς ἣν ἤχθη τανύν ἡ εὐγενῆς καὶ ἐκπολιτιστικὴ τέχνη τοῦ ἐμπορίου.

Ὁ Βακων εἶπεν ἀτὴ γνῶσις εἶναι δύναμις καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο, τὸ κρατοῦν ἐν παντὶ κλάδῳ ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἀποδεικνύεται ἐπίσης ἀψευδές ἐν τῇ ἐμπορίᾳ, διότι μεταξὺ δύο ἐμπόρων τῆς αὐτῆς νοσητικῆς δεξιότητος, τῶν αὐτῶν ἐφοδίων ἀναμφηρίτως θὰ ὑπερτερῆσῃ ὁ πλεονεκτῶν κατὰ τὴν μάθησιν. Ἡ γνῶσις διὰ τὸν ἔμπορον εἶναι χρῆμα, πολῦτιμον ὡς τὸ κεφάλαιον. Ἡ μάθησις δ' αὕτη προσκτάται πρὸ πάντων διὰ τῶν εἰδικῶν σχολῶν, κρατυνομένη εἶτα καὶ διὰ τῆς ἐμπειρίας.

Ἄρκει νὰ ρίψῃ τις τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Ἑσπερίᾳ, ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἐξασκουοῖ σήμερον αἱ σχολαὶ πρὸς μόρφωσιν τῶν ἐμπορικῶν κοινωνιῶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίως εἰκοσιπενταετίαν ἀνεπτύχθησαν τεραστίως τὰ ἐμπορικὰ παιδευτήρια ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἔλαβον τὴν μεγίστην ἐξάπλωσιν καὶ τελειότητα. Εἰς ταῦτα τὸ γερμανικὸν ἐμπόριον ὀφείλει τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξίν του. Οἱ Γερμανοὶ ὑπάλληλοι πολὺγλωσσοι, ἀριστα συγκεκροτημένοι καὶ ἐφοδιαζόμενοι μὲ τὰς φυλετικὰς ἀρετὰς τῆς τάξεως καὶ ἀκριβεῖς, πολῦτιμα ἐφόδια τοῦ ἐμπορίου, κατέκλυσαν κυριολεκτικῶς οὐ μόνον τὰ γερμανικὰ γραφεῖα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγγλικά, γαλλικὰ καὶ ἀμερικανικά, εἰς βαθμὸν ὥστε τὰ ἔθνη ταῦτα ἠναγκάσθησαν πάσῃ δυνάμει νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν μόρφωσιν τῶν δημοσίων αὐτῶν ὑπαλλήλων, Ἄλλὰ μήπως καὶ ἐν Ἀνατολῇ δὲν πλεονάζουσιν οἱ Γερμανοὶ ὑπάλληλοι καθιστάμενοι σπουδαῖοι παράγοντες τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ γερμανικοῦ ἐμπορίου ;

Δυστυχῶς ἐν Πάτραις οὐ μόνον ἡμελήθη ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις τῶν ἐμπόρων, ἀλλ' οὐδὲ στοιχειώδης ἐμπορικὴ προπαίδεια εἰθίσται νὰ χορηγῆται εἰς τοὺς ἀποδουμένους εἰς τὸ στάδιον τοῦτο. Τινὲς καταφεύγουσιν εἰς προγυμνάσεις, ἀλλὰ καὶ ἡ κατ' οἶκον προγύμνασις ἀπεδείχθη πάντοτε ἀτελής, ἀσυγκρίτως δὲ ὑποδεεστέρα καὶ δαπανηροτέρα τῆς σχολικῆς παιδείσεως. Οἱ εἰσερχόμενοι ἐν τοῖς γραφείοις νέοι ἐφοδιάζονται κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ στοιχειώδη

τινὰ ἐμπειρίαν περὶ τὴν τήρησιν τῶν βιβλίων καὶ γινώσιν τινα τῆς ἀγγλικῆς, ἀμοιροῦσιν ὁμῶς εἰδικῆς μορφώσεως. Ἀναμφρίστως ὑπάρχουσι καὶ δόκιμοι ὑπάλληλοι, πλὴν εὐάριθμοι, δημιουργηθέντες διὰ πείρας μακρᾶς καὶ ἐπιμόνου προσπάθειας ὑπὸ εὐνοϊκῆς μάλιστα περιστάσεως. Ἄλλὰ ποία εἶναι ἡ ὁδὸς ἣν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωσιν οἱ νέοι ὑπάλληλοι; Τίμη τρόπον θὰ καταρτισθῶσιν ἄρτιως καὶ ταχέως χρησιμοποιούμενοι ἀμέσως ἐν τοῖς γραφείοις; Εὐάριθμοι μόνον νέοι ἐκ τῶν εὐπορούντων μεταβαίνουν εἰς ἐμπορικὰ γραφεῖα τῶν μεγάλων τῆς Ἑσπερίας λιμένων, τοῦ Λονδίνου, Μασσαλίας καὶ Μάντσεστερ ὅπως μορφωθῶσι πρακτικῶς. Ἐπιτραπήτω ὁμῶς νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ μόρφωσις τούτων, λίαν ἄλλως τε διαπνευρὰ καὶ δυσπρόσιτος, εἶναι ἀτελής καὶ βραδεῖα, ἐφ' ὅσον δὲν ἐφοδιάζονται μὲ τὰς συστηματικὰς γνώσεις τῶν εἰδικῶν σχολῶν, διότι ἀγωνίζονται νὰ ἀποκτήσωσιν ἐμπειρικῶς καὶ διὰ χρόνου πολλοῦ ὅ, τι ἐν βραχυτάτῳ καὶ μεθοδικῶς θὰ ἐξεμάνθανον ἐν ταῖς σχολαῖς, πολλάκις μάλιστα εἰς τοὺς ἀρχαίους ἀποβαίνει ἀκατάληπτος ὁ πολυδαίδαλος μηχανισμὸς τῶν μεγάλων χρηματιστικῶν γραφείων.

~~Ἰδὸν ἰσχυρῶς οἱ λόγοι, δι' οὓς τὴν ἑσπερινὴν ἐμπορικὴν σχολὴν~~
 ἰθεωρήσαμεν ἀνάγκη ἐκ τῶν ὑφίστων τῆς ἡμετέρας πόλεως. Λίσκεψις δ' αὐταὶ ἤγαγον τὴν Βιοτεχνικὴν Ἑταιρείαν νὰ ἰδρῦσῃ τὸ ἐμπορικὸν τμήμα προσωρισμένον νὰ παράσχῃ πρακτικὴν καὶ ἄρτιαν παιδευσιν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἰδίᾳ.

Κατὰ τὸ ἐφαρμοσθὲν πρόγραμμα τὰ ἑσπερινὰ μαθήματα τοῦ τμήματος διαρκοῦσιν ἐπὶ διετίαν, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἰσοίας οἱ ἀπολυόμενοι μαθηταί, κατόπιν αὐστηρᾶς δοκιμασίας λαμβάνουσι πτυχίον. Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει ἐδιδάχθησαν τὰ ἐξῆς: **Διπλογραφία** καὶ **Ἐπιστολογραφία**, **Ἀγγλικὴ γλῶσσα**, **Ἐμπ. Ἀριθμητικὴ**, **Γεωγραφία** καὶ **Καλλιγραφία**. Κατὰ δὲ τὸ β' ἔτος διδασθήσονται, πρὸς τοῖς ἀνωτέρω, **Ἐμπορικὸν Δέσκειον**, **Ἐμπορευματολογία**, **Ἐπιτολογραφία**, **Ἀγγλικαίς**, **Γαλλικὴ γλῶσσα**, **Στενογραφία** καὶ ἡ διὰ **μηχανῆς γραφή**. Ἐπομένως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου ἰδρύεται καὶ β' τάξις Ἐμπορικῆς.

Ἐνεγράφησαν δὲ ἐν τῷ Ἐμπορικῷ τμήματι κατὰ Νοέμβριον μαθηταί 76, ἐξ ὧν προτέρχονται εἰς ἐξετάσεις 26, πάντες δ' οὗτοι φέρουσιν ἐνδεικτικὸν τουλάχιστον τῆς β' τάξεως Ἑλληνικοῦ. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἀνετέθη εἰς εἰδικὸν διδασκάλου καὶ διετήθη κατ' ἀκριβείας καὶ ἐνδιαφέροντος συμφῶνως τῷ προγράμ-

ματι, οὐτινος τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν μετὰ ζήλου ἐπεδίωξεν ἡ Ἐφορεία τῆς Β. Σχολῆς

Ἡ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρεία ἀφοσιωθεῖσα εἰς τὴν διάδοσιν τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει συνέστησεν, ὠθούμενη ἐκ φιλοπότιδος μερίμνης, καὶ τὸ Ἐμπορικὸν τμήμα, ἐπομένη τῷ πρόγραμμά τι τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ τεχνικῶν Σχολῶν, εἰς ἃς ὑπάγονται καὶ αἱ Ἐμπορικαί.

Βεβαίως τὸ ὅλον πρακτικὸν τοῦτο τμήμα δὲν θεραπεύει πάσας τὰς ἀπαιτήσεις μεγάλης ἐμπορικῆς πόλεως, ἥτις δεῖται ἀνωτέρου καὶ τελειότερου ἐμπορικοῦ παιδευτηρίου Ἡ Σχολὴ ἡμῶν ὑπηρετεῖ κυρίως τὸν ὑπαλληλικὸν κλάδον. Δὲν ἀγνοοῦμεν τὰς ἀτελείας ταύτης καὶ τὰς δυσχερείας, εἰς ἃς θὰ προσκρούσῃ ἐν ἀρχῇ ἡ πλήρης τῆς Σχολῆς ὀργάνωσις. Ἄλλ' ἡ Ἐταιρεία οὐδενὸς θέλει φεισθῆναι πρὸς τοῦτο, οὐ μόνον ἀναζητοῦσα τοὺς εἰδικωτέρους τῶν διδασκάλων, ὅπερ σήμερον εἶναι ἐκ τῶν δυσχερεστέρων, ἀλλὰ καὶ πλουτίζουσα τὴν Σχολὴν δι' ὄργανων, πινάκων καὶ μικροῦ ἐμπορικοῦ μουσείου, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν καὶ δὴ τῆς ἐμπορευματολογίας. Εἰς τὴν μόρφωσιν δὲ τῶν μαθητῶν αὐτῆς οὐκ ὀλίγον θέλει συμβάλλει καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἰδρυομένη ἡδὴ **Γενικὴ Βιβλιοθήκη** τῆς πόλεως, πλουτιζομένη διὰ χρησιμωτάτων ἐμπορικῶν βιβλίων.

Οὕτω ἡ Ἐταιρεία εὐελπιστεῖ ὅτι θέλει προσφέρει ὑπὲρ τοῦ τόπου τὴν ἀλλοτρίαν σπουδαίαν, χαράττουσα πρώτη τὴν ὁδὸν τῆς τεχνικῆς καὶ επαγγελματικῆς παιδείας, τῆς νέας γενεᾶς, δι' ἣς θέλουσιν ἐμφυλωθῆ οἱ δύο πολυτιμότεροι παράγοντες τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, ἡ Βιομηχανία καὶ ἡ Ἐμπορία.

Τὸ ἔργον αὐτῆς εἶναι ἀναμφηρίστως χαλεπὸν, δεόμενον οὐ μόνον θυσιῶν ἀλλὰ καὶ μόχθων μακρῶν καὶ ἀφοσιώσεως ἐπιμόνου, ἀλλ' ἡ Ἐταιρεία θαρρύνεται ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς συνδρομῆς συμπάσης τῆς φιλοπροόδου ἡμῶν κοινωνίας.

Ἀρξάμενη ἐκ μικρῶν χωρεῖ πεποιθότως ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς προόδου καὶ ἀναμορφώσεως, προθέτουσα εὐελπὶς τὸ τοῦ ποιητοῦ :

« Θαρσέν χρή, τυχ' αὔριον ἔσετ' ἄμεινον ».

